

Милча Мадих

**Велибор Берко Савић: НЕНАДОВИЋИ, издање аутора,
Ваљево, 2004. 747**

Монографија посвећена породичној лози, која је више од два века у политичком и друштвеном животу Србије оставила неизбрисив траг, играјући прворазредну улогу у Првом и Другом устанку, процесу стварања и правног и политичког утемељења нововековне српске државе и изградњи модерног грађанског друштва.

Аутор је пасионирани истраживач и историограф истакнутих личности и породица из новије српске прошлости, посебно оних које потичу из Ваљевског краја, међу које Ненадовићима из Бранковине припада најистакнутије место.

Поред раније објављених радова о родоначелницима братства, аутор је предано наставио своја вишегодишња истраживања архивске грађе и изучавање објављених историографских радова у жељи да што дубље и потпуније разјасни и осветли читаву лозу предака и потомака, муко трпно прибирајући чињенице из њиховог животног пута и делатности у различитим областима друштвеног живота.

Развојни пут родословне лозе Ненадовића аутор књиге у прошлости прати од њихове првобитне постојбине до досељавања у Бранковину и каснијег насељавања по Србији и свету, користећи све расположиве изворе и објављену литературу. Посебну пажњу посвећује родоначелницима братства и његовог гранања на породична стабла током 19. и 20. века, посвећујући одговарајућу пажњу сваком потомку сходно њиховом значају али и расположивим подацима до којих је у

својим вишегодишњим истраживањима дошао. Наравно да је највише биографских података презентовано о кнезу Алекси, проти Матији, Јакову, Јеврему, Ацики, Светозару, Сими, Персиди, Љубомиру као најистакнутијим личностима свога времена, пратећи њихове успоне и падове током два века, али аутор није остао дужан ни осталим члановима једне од најугледнијих породица у нововековној историји Србије, посебну пажњу поклањајући опису и разјашњавању друштвених и политичких прилика у којим су живели и деловали.

Поред уводног дела књиге у којем се излажу резултати истраживања порекла и првобитне постојбине и отвореног питања одакле су се Ненадовићи доселили у Бранковину, приказујући кратак историјат овог места, аутор је у првом обимнијем делу књиге студиозно и детаљно изложио потомство кнеза Алексе а у другом војводе Јакова. Родословну грану кнеза Алексе чини укупно 78 потомака, његовог брата војводе Јакова 18 потомака. О свакоме је дата макар кратка биографија и онолико релевантних података колико је аутор успео да о свакоме прикупи. На преко 725 страна детаљно је представљено родословно стабло братства Ненадовића са обе породичне гране све до данашњих потомака. Са колико упорности и студиозности се аутор суочава са истраживањем историјских чињеница, везаних за раздобље дуго више од два века и велики број личности које у њему делају и стварају, говори велики број извора и литературе које је

аутор изучио и у фус нотама навео. Факсимили значајних документа, фотографије личности и графички прикази родословних стабала, читаоцу књиге даје разуђену али и јасну представу о читавом братству и породичним лозама Ненадовића и њиховој улози у настанку и развоју српског друштва током 19. и 20. века. Регистар имена као помоћни апарат на крају књиге, олакшава проналажење оних садржаја о личностима и догађајима, у иначе обимном штиву, која су читатељу интересантна. Посебна вредност ове књиге јесте одабир текстова из Мемоара проте Матије и других аутора који се односе на Ненадовиће, историјске догађаје и прилике у којима су живели и учествовали.

Рецензија Професора др Драгољуба Живојиновића најбоља је препорука читаоцу за ово драгоцено дело о једној од најзначајнијих породица у новијој српској историји. На крају текста рецензије стоји „Савић је из лавиринта непознатог и често затамњеног простора изнедрио низ значајних личности од несумњиво великог значаја за историју Србије од краја 18. до првих деценија 20. века. То је, истовремено, уредно, прегледно, поуздано и читко штиво. Кроз ликове Ненадовића може се поуздано пратити судбина Србије, њени успони и падови током две стотине година. Кроз мозаик ликова читалац безбедно корача по прошлости, без страха да ће се у њој изгубити“.